

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"

חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה רודפת צדקה וחסד
מרת ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ב ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 806

מסכת יבמות כ"ט - ל"ה ♦ עדויות ה', ג' - ה', ו'

בס"ד, ט' חשוון תשע"ה

השבוע בגליון

- ♦ המשלים את המצווה, אומרים לו התחל
- ♦ מוהל היודע מחצית המלאכה בלבד
- ♦ ההבדל בין דין רוב לבין דין עדים

- ♦ לא כל 'מותר' - מותר
- ♦ שומר מצווה לא ידע רע
- ♦ חימום חלה קפואה בשבת
- ♦ ישראל ראשי לשחוט קרבן בשבת?

דבר העורך

עובד חברת חשמל

יש משהוא חינני בשני המעשים הבאים. כל אחד מהם מובדל ושונה במהותו בתכלית. כל אחד מהם נושא בחובו את מאפייני הסביבה והתקופה. אבל הגרעין - אותו דבר. לא דומה, אפילו לא זהה. אותו דבר. אין משהוא אחר.

את המעשה הראשון שמענו מהרה"ג ר' דב רכניצר שליט"א, ראש ישיבת בעלז בחיפה.

אם תבדקו בארכיון חברת החשמל תגלו כי בשנת, תש"י, נניח, הוא החל לעבוד בה כעובד מן המניין, ובשנת תש"נ, נניח, הוא פרש לגמלאות.

זהו מה בעצם בן זוכר מתקופת עבודתו של אביו? כלום. אבא הולך בבוקר. חוזר בערב. הולך בבוקר. חוזר בערב. הולך...

את עבודתו של הרה"ח ר' מ. י. ז"ל, טברייני שורשי, מטובי בניה, חסיד סלונים בכל לבו ובכל נפשו - לא ישכחו בני משפחתו לעולם.

ר' מרדכי עסק לפרנסתו כעובד בחברת החשמל, וזכה להקים משפחה מפוארת, בנים תלמידי חכמים מופלגים - שאיפתו של כל יהודי.

דף ל/א שלשה אחים ... זו היא שאמרו וכוך

לא כל 'מותר' - מותר

אשה שבעלה מת, ושבה ונישאה לאחר ומת גם הוא, לא תנשא לבעל שלישי, כפי שפוסק השולחן ערוך (אהע"ז סימן ט' סעיף א): "לפי שכבר הוחזקו אנשיה להיות מתים". אשה זו מכונה "קטלנית", קוטלת את בעליה.

דין זה שמקורו במסכתנו (סב/ב), נידון רבות בפוסקים, לפנייהם הובאו מקרים שונים, כל אחד ונסיבותיו, אם מותרות הן להנשא אם לאו. במאמר זה נתמקד באחד המקרים הללו - ייבום. האם מתייבמת אשה שמת בעלה השני ונפלה לייבום, או שמא על היבם להמנע מלייבמה מפני חשש סכנה.

שאלה זו שנוייה במחלוקת רבתי בין גדולי הפוסקים, הללו אוסרים והללו מתירים. בין הפוסקים שהביעו דעתם בדבר אפשר למנות את המהרל"ח, הרד"ק, הרא"ם, החכם צבי, הישועות יעקב, הברכי יוסף, הנודע ביהודה, החתם סופר ועוד.

שומר מצווה לא ידע רע: ניזונם מתמקד לפי שיטת הראשונים המחמירה, שכן, בעיקר דין זה נחלקו רבותינו הראשונים; לדעת הרמב"ם לא אמרו חז"ל שאסור לישא קטלנית, אלא שיש מקום לחוש לכך. לעומת זאת הרא"ש נוקט, כי נישואין לה הם בחזקת סכנה גמורה ולפיכך הנושא אשה קטלנית כופים אותו להוציאה. יש, איפוא, לדעת, לשיטת הרא"ש, מה דינה של יבמה "קטלנית", האם מאחר שמצווה לייבמה אין לחשוש מסכנה - "שומר מצווה לא ידע רע", או שמא סכנתה מוגדרת כ"שכיח היזיקא" - סכנה שכיחה ויש לחשוש מפניה (עיין שו"ת חכם צבי סימן א' וישועות יעקב שם, ועוד פוסקים המובאים באוצה"פ לאהע"ז שם אות ב').

אחת הראיות להכרעת המחלוקת הובאה ממסכתנו. במפורש נאמר במשניות אחדות בה, כי אשה שהתאלמנה פעמיים רשאית להנשא. הנה, במשנתנו כתוב לאמר: "שלשה אחים. שניים מהם נשואים שתי אחיות ואחד נשוי נכרית... ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ומת - צרותיהן מותרות". מבלי להכנס לפרטי העניין, מדובר באשה שהתאלמנה מבעלה, התייבמה ושוב התאלמנה, והמשנה מציינת כי היא "מותרת" לייבום - המייבם יהיה בעלה השלישי! (מהרל"ח).

הוכחה ברורה, שאין פשוטה הימנה.

כך לכאורה.

צעילוי נשמת

הרב **פנחס רוזנבאום** זצ"ל
בן הרה"ג
רבי שמעלקא הלוי זצ"ל הי"ד
נלב"ע י"ג מר חשוון תשמ"א
תנצב"ה
הונצה ע"י בני משפחתו שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **משה ליכטנשטיין** ז"ל
ב"ר אליהו רפאל ז"ל
נלב"ע ט' בחשוון תש"ס
תנצב"ה
הונצה ע"י בנו ידידנו
הר"ר **יזהר ליכטנשטיין** ומש"י שיחיו - רעננה

צעילוי נשמת

הר"ר **יצחק אייזיק אורנשטיין** ז"ל
ב"ר שכנא דוד ז"ל
נלב"ע ט"ז בחשוון תשל"ב
תנצב"ה
הונצה ע"י בנו ידידנו
הר"ר **אשר אורנשטיין** ומש"י שיחיו - חיפה

לעילוי נשמת

מרת **מרים ג'ונס** ע"ה ב"ר אברהם יצחק ז"ל
נלב"ע ט"ז בחשוון תשל"ה **תנצב"ה**
הונצה ע"י בני המשפחה שיחיו

נר ה' נשמת אדם

בסימן הראשון של ספרו נזקק החכם צבי לדון במקרה סבוך שבעקבותיו הוא חודר לסוגיות רבות ושונות, ובין היתר הוא מתייחס לראייה זו ומוכיח, כי עיתים אמרו חז"ל "מותר", אך לא היתה כוונתם שמותר הדבר לחלוטין, אלא מבחינה מסויימת הנידונה באותו עניין.

דוגמה לדבר: במסכת חולין (נ"ה) מסבירה הגמרא, כי האמור שבשר מסויים 'מותר', אין בו כדי להתירו לאכילה, אלא הכוונה שאיסור נבלה אין בו. הוי אומר, 'מותר' אינו בהכרח מותר לגמרי, אלא האיסור המסויים בו עסקו - מותר. ובנידוננו, יתכן שאמרה המשנה שהיבמה מותרת לייבום, מדין צרת ערווה, שאין בה איסור של צרת ערווה, אך לא התייחסה המשנה להייתה קטלנית ולאיסור הכרוך בדבר.

לאחר שהוא מוכיח ממקורות שונים כי אין לייבם קטלנית, הוא כותב כי אף פסוק מפורש בתורה מלמד על כך! בפרשת וישב (לח/יא) נאמר, כי יהודה לא חפץ ששלה בנו ייבם את תמר, לאחר מות בעליה הקודמים, ער ואונן, "כי אמר, פן ימות גם הוא כאחיו". רש"י על אתר מפרש: "מוחזקת היא זו שימותו אנשיה!"

הרמב"ן מביא את דברי רש"י ותמה עליו, אם כדבריו, מדוע זה לא דחאה יהודה מביתו מפורשות, ותחת זאת הטעה להמתין "עד אשר יגדל שלה בני"? זאת, ועוד: וכי לא ידע יהודה כי בניו מתו עקב חטאיהם ולא בה תלויה מיתתם? החכם צבי טוען, כי גם מקושיותיו של הרמב"ן מוכח שמודה הוא לרש"י כי אין לייבם קטלנית ואך במקרה זה תמר לא היתה קטלנית [כאמור, אין הדבר פשוט כלל ועיקר בדברי הפוסקים, ראה אוצר הפוסקים אה"ע"ז סימן ט].

דף לג/ב זר ששימש בשבת במאי

חימום חלה קפואה בשבת

מה לחימום חלה קפואה בשבת ולסוגייתנו?

על כך במאמר שלפנינו.

הגמרא מביאה את דברי רבי חייא, כי ישראל העובד בשבת בבית המקדש עובר על שני איסורים: א. זר שעבד במקדש, שהרי מי שאינו כהן אינו רשאי לעבוד בבית המקדש. ב. חילול שבת. הגמרא מבררת ארוכות, מה בדיוק עשה אותו זר, שבמעשה אחד עבר על שני איסורים אלה, עד שהיא מוצאת מקרה מסויים [שחיתת פרו של כהן גדול ביום הכיפורים].

לעומת התלמוד הבבלי, בתלמוד הירושלמי (פרק ב' הלכה ה') נמצאה דוגמה רגילה ושכיחה: זר שהקטיר קרבן על המזבח בשבת. מלבד איסור זר שעבד במקדש, עבר גם על איסור חילול שבת קודש בעשותו את מלאכת "מבשל", שהרי הוא חפץ שיתעכל הקרבן באש המזבח, כמצוותו [משום "מבעיר" אין כאן, כמבואר בגמרתנו שהסוגייה היא לשיטה הסוברת כי אין מתחייבים חטאת על הבערה, והגמרא סבורה שהנידון הוא על חיוב חטאת].

האם יש להסיק כי התלמוד הבבלי חולק עם התלמוד הירושלמי בדיני בישול?

מלאכה חסרת תועלת: הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל נוקט כי אכן כן. בספרו אבן ישראל (חלק ח' סימן כ"ט) הוא טוען, כי התלמוד הבבלי סובר שזר זה אינו חייב משום איסור "מבשל", שכן, הרי אין לו כל צורך בכך שבשר הקרבן יתבשל ויהיה ראוי לאכילה. רצונו הוא בתוצאה - קרבן שרוף, מאוכל עד כלה. נמצא, שמן השלב שבו הבשר מבושל, טרם יחרך וישרף, אין לו תועלת ואף לא ישאר מכך מאום. באופן זה אין חייבים על מלאכה בשבת (ועיי"ש מה שכתב לחלק מהנאמר במסכת שבת דף ע"ז).

ומכאן, מסיק הגרי"י פישר, כי בשבת מותר לחמם חלה קפואה על גבי המיחם, אף על פי שהקרח שעל החלה מפשיר ומתבשל, שכן, מאחר שלמניח החלה אין צורך במים המתבשלים והם מתאדים והולכים ומאום לא נותר מהם, הרי זה כבישול קרבן בשבת על גבי המזבח, שאין חייבים עליו משום איסור "מבשל".

גם בדעת הירושלמי מבאר הגרי"י פישר זצ"ל, כי הירושלמי מודה שאם כל רצונו הוא לכלות את החפץ בשריפה, אין זה נחשב "בישול". אך הירושלמי חולק וסובר, כי למרות שעומד הוא לשריפה ולכליון, מאחר ששיעור קיום מצוות הקטרת קרבן אינו בשרפתו עד תומו, אלא עוד בשלב שלפני כן, המכונה "עיכול", כבר מתקיימת מצוות הקרבת הקרבן, חייב המקטיר קרבן על המזבח משום איסור "מבשל", לפי שרצון בעל הקרבן הוא שיתעכל, ולא שישרף עד תומו [ועיי"ש שביאר כן במו"מ בירושלמי]. הלכה למעשה: ראוי לציין, כי הלכה זו אינה מוסכמת, וגדולי הפוסקים אסרו להניח חלה קפואה שעליה קרח, העלול להתחמם עד שיעור שהיד סולת ולהתאדות (ראה ארחות שבת פרק א' סעיף י"ב מדברי הגר"ש ז"א אויערבאך זצ"ל, ושו"ת מנחת יצחק).

רבים מחפשים את הדרך, כיצד להטמיע בדרות הבאים מה העיקר ומה הטפל. לא בדיבורים... במעשים! ישנן משפחות שהעומד בראשן הוא תלמיד חכם שדמותו מקרינה על צאצאיו ועצם העובדה שאבי המשפחה עמל על התורה מדברת בעד עצמה.

באיזו דרך, נשאלו בני המשפחה, הצליח אביכם לגדל משפחה לתפארת?
והם השיבו:

אבא היה הולך לעבודה בשעת בוקר מוקדמת.
בשעה ארבע הוא חזר מהעבודה.

חוזי רץ!

מרחוק עוד ראינוהו צועד חפזות על השביל המוליך אל הבית. תיכף ומיד נשמעו נקישותיו המוכרות על הדלת. פסיעותיו הדהדו בתוך הבית. תיק העבודה הונח מעשה הרגל על המדף ובזריזות של געגוע מכוסף היו רגליו נושאות אותו אל ארון הספרים, ידיו נטלו את כרך הגמרא הנחשק ומיד התיישב אל השולחן והחל שוקד על תלמודו.

חמש דקות. עשר דקות. חצי שעה. שעה ארוכה היה מתמיד ומתיגע בעמל ללא הפוגה. בימי קיץ מהבילים כבימי חורף סגריים. כיום אנו מבחינים כי אף לא היה סיפק בידו ללגום כוס מים כדי להרוות את נפשו הצמאה מן הדרך שעשה. אין מים אלא תורה.

לאחר שנרגע... היה פונה בנינוחות אל בני משפחתו ובחביבות שואל כל אחד לשלומו ומתעניין במה שעבר עליו.

לימים התנצל ר' מרדכי יחיאל בפני בני משפחתו: יודעני כי אין זה מן הנימוס, אך מה אעשה? מהבוקר לא למדתי! רעב וצמא הייתי, לא עמדתי בפני הצורך הפנימי שבער כאש בעצמותי.

הרחק מטבריה.

מעבר לים, באחד הריכוזים היהודיים בארצות הברית, מתגורר עסקן בכיר שידיו רב לו בענייני ציבור רבים, והוא ידוע כמסור בלב ונפש, בכל שעות היממה, לתפקידים שהוטלו עליו. יהודי זה מתייחס דווקא להיבט אחר של קביעות עיתים לתורה, מנקודת מבטו שלו.

מידי יום הוא משתתף בשיעור תורה בשעה שמונה בערב. טרם צאתו מן הבית אל השיעור הוא פורק מעליו את כלי נשקו; שני מכשירים סלולאריים, ביפר ושאר רוטטים ומצלצלים, ופונה אל בית הכנסת כשחיוך רחב נסוך על פניו.

באחד הימים הוא סיפר לחבירו, כי התברר לו שיותר ממה שעושה רושם העובדה שהוא נמצא בשיעור, עושה רושם העובדה שהוא אינו בבית... בכל דקה או שתיים, מתעורר לחיים קולניים אחד המכשירים שהותיר בבית, וצאצאיו עטים רוגשים על המכשירים של אבא ומשיבים בחינניות: "אבא לא נמצא. הוא הלך לשיעור דף היומי". "אבא בשיעור". "אבא הלך ללמוד". אתה מבין, אם בכל יום הם משננים עשרות פעמים שאבא הלך ללמוד, זה חודר. כמו שאומרים "ותן ברכה" תשעים פעמים כדי שלא לטעות בתפילה...

★ ★ ★

הצטרפות לאחד משיעורי הדף היומי ברחבי הארץ, הנך מוזמן לפנות למוקד הארצי של מאורות הדף היומי, שם ממתנים לך עם ידע רב ומפורט על שיעורי תורה רבים.
טלפון: 03-5775333

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק.
פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

דף לג/ב אי בשחיטה, שחיטה בזר כשרה

ישראל רשאי לשחוט קרבן בשבת?

בנסותה לברר באיזה מקרה זר העובד בשבת בבית המקדש עובר על איסור עבודה במקדש למי שאינו כהן וגם על איסור חילול שבת, מבהירה הגמרא, כי אין מדובר בישראל ששחט קרבן בשבת, שהרי "שחיטה כשרה בזר". גם מי שאינו כהן רשאי לשחוט קרבנות. העבודות הנעשות לאחר מכן, כשרות ככהנים בלבד, אך השחיטה עצמה, כשרה גם בזר.

הדעת נותנת, כי את הקרבנות שציוותה התורה להקריב בשבת בבית המקדש, רשאי גם ישראל לשחוט ואינו מחלל את השבת בכך, שכן, במה שונה הוא מן הכהנים? את הקרבנות הללו ציוותה התורה להקריב בשבת, ולכאורה אין עילה שרק כהנים ישחוטם ולא ישראלים.

מפליא, איפוא, לגלות, כי רבותינו האחרונים (שער המלך הלכות ביאת המקדש פרק ו' הלכה ל', ובהגהות לרש"ש כאן, ועוד) מבהירים, שמדברי רש"י עולה שהדבר אסור. אסור לישראל לשחוט קרבן בשבת, משום איסור חילול שבת, ואילו דברי הגמרא שבזר השוחט בשבת אין איסור, מכוונים לכך שאיסור זרות אין, ואין כוונתה שגם על איסור חילול שבת אינו עובר [ראוי לציין כי הדיוק בדברי רש"י אינו מוסכם באחרונים, והחכם צבי, סימן מ"ד, וכן נקט החזון איש, סבורים כי אין כוונת רש"י לחלק בין האיסורים, וישראל רשאי לשחוט קרבן בשבת ככהן].

מה טעם?

הסברים מעניינים נאמרו בעניין, להלן שניים מהם.

המשלים את המצווה, אומרים לו התחל: הגאון רבי מאיר פוזנר זצ"ל, הבית מאיר, כותב בחידושו למסכתנו כי היתר שחיטה בשבת בבית המקדש נובע מכך שהקרבן דוחה את השבת. מעתה, רק מי שיכול להשלים את המצווה שבגינה נדחה איסור מלאכה בשבת, הוא הרשאי להתחילה. לאמר, אמנם ציוותה תורה להקריב קרבן בשבת ולעשות מלאכות לצורך כך, אך מי שיכול להתחיל את ההקרה בלא לסיימה, לא קיבל היתר מלכתחילה להתחיל במלאכה...

מוהל היודע מחצית המלאכה בלבד: לאור מסקנה זו מסוגייתנו, משווה הבית מאיר בין גמרתנו לבין הלכה שנפסקה בשולחן ערוך (יו"ד סימן רס"ו סעיף י"ד): "יש לזיזה, שלא ימולו שני מוהלים מילה אחת בשבת, שזה ימול וזה יפרע, אלא המל הוא עצמו יפרע". טעם הדבר, לפי שקיום מצוות מילה דוחה את מלאכות השבת, וכפי העולה מסוגייתנו, רק מי שסיים את המצווה שמחמתה נדחים איסורי שבת, הוא הרשאי להתחילה.

אולם, הרמ"א מעיר על אתר: "ולא מצאתי ראייה לדבריו. ואדרבה, נראה לי דשרי, דהא מילה דחיא שבת כמו עבודה במקדש, שכמה כהנים היו עובדים ומחללים שבת, דמאחר דשבת ניתן לדחות הרי הוא כחול לכל דבר". כלומר, אכן כן, רק מי שראוי לעשות את כל מעשה המצווה רשאי ליטול בה חלק, אך אין לקבוע כי עליו לעשות הכל. הא ראייה, שהרי עבודת הקרבן בבית המקדש, גם בשבת, נעשתה על ידי כהנים אחדים ולא נצטווה כהן אחד לעשות את כל העבודות [רק ישראל, זה, שאינו ראוי ליתר עבודות הקרבן, אף לשחוט אינו רשאי]. מעתה, גם שני מוהלים יכולים לחלוק במצוות המילה. עם זאת, הרמ"א מסיים: "אמנם מצאתי בקובץ שיש לי, לאסור, ועל כן טוב להחמיר לכתחילה".

הבית מאיר נוקט, כי גם הרמ"א מודה, שבמקרה שאדם יודע לעשות רק חלק מפעולות המילה, אין הוא רשאי למול בשבת... [יש לציין, כי ניתן לחלק בין הדברים, מפני שבסוגייתנו מדובר על ישראל שאינו רשאי לשחוט, ובמוהלים מדובר על מי שאינו יודע, ויתכן כי דווקא מי שאינו רשאי לעשות הדבר, אינו רשאי גם להתחילו, לא כן מי שרשאי לעשות את כולו רק שאינו יודע זאת, שאין מניעה כי יתחיל לעשותו].

ומכאן להסבר נוסף בגמרתנו, מדוע זר ששחט בשבת עבר על חילול שבת.

הכהנים - השליחים: בעל בית הלוי זצ"ל (ח"ב סימן ט' אות ג) מבאר, כי יש הבדל מהותי בין מעשה שחיטה של כהן לבין מעשה שחיטה של ישראל. הכהנים הם משרתי ה' ושלוחיו של עם ישראל לעבוד בבית המקדש. ציווי הקרבנות והעבודות הכרוכות בהם, הוטלו על הכהנים. הם המצווים בכך ולפיכך רק אליהם מתייחס היתר וציווי התורה להקריב קרבנות בשבת (וע"ע ספר משמר הלוי עמ"ס יומא עמוד צ"ד).

דף לה/ב ונמצאת מעוברת

ההבדל בין דין רוב לבין דין עדים

שתי סוגיות במסכת יבמות, ניצבות זו מול זו במלא הדרן, וכל אחת מהן אומרת, לכאורה, בדיוק ההיפך מרעותה. רבינו הגאון רבי יחזקאל לנדא זצ"ל, בעל נודע ביהודה, מציב את הסתירה במלא עוזה, ולאחר מכן מבהיר את ההבדל בין המקרים.

יבמה שהתגלה כי מעוברת היא: במשנתנו מבואר, כי המייבם את יבימתו ולאחר מכן התברר כי היתה מעוברת מן המת, עליהם להביא קרבן חטאת, מפני שבמקרה זה האלמנה אינה נופלת לייבום, ושניהם עברו בשוגג על איסור "אשת אח". בעלי התוספות (ד"ה ונמצאת מעוברת) מבהירים, כי רק אם היבם כנס את היבמה בתוך שלשה חודשים מעת מות בעלה, מתחייבים קרבן חטאת, מפני שניתן היה להמתין ולראות

פנינים

דף ל/א כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה, יבמה יבא ... ואסורה

אונן ביבום

החכם צבי תמה הלא כל יבמה אסורה בעת נפילה, שהרי היבם אונן על אחיו המת ופטור מן המצוות! **השיב** על כך בעל האמרי אמת: **אונן** פטור מהמצוות כדי שיהיה פנוי להשתתף באבל המת. כאן שהמצווה לטובת המת, בטל הטעם וחוזר הדין שהוא חייב בה... (אמרי אמת, ליקוטים).

דף ל/ב תברא מי ששנה זו לא שנה זו

לשבר הקליפות

כידוע, גם בדברי הגמרא יש רבדים שונים. החיד"א (בספרו דבש לפי מערכת ת אות מ) כותב בשם בעל מדרש תלפיות כי כוונה עמוקה יש בביטוי זה מעבר למשמעותו הפשוטה. האר"י הקדוש כתב שהקושיות באות בדרך כלל "מחמת הקליפות" [דהיינו מכוחות הרע שבעולם]. מסיבה זו כשהקשו קושיה חזקה תירצו מתחילה "תברא מי ששנה זו לא שנה זו", כלומר תרצו תירוץ דחוק שבא בעיקרו "להכניע את הקליפה", ולפיכך אמרו "תברא", לאמר שבכך היא משתברת, ורק לאחר מכן חזרו ואמרו תירוץ טוב מזהה...

דף לג/ב לקוברו בין רשעים גמורים

העיקר שיקבר

כאשר נפטר רשע אחד, נשאל הערוך לנר היכן יקבורו לזה. **השיב** ואמר: אל תריבו עם בני משפחתו, קבורו היכן שירצו, ובלבד שתקבורוהו...

לעילוי נשמת

מרת **שרה אנגלרד** ע"ה

ב"ר מנחם מנדל כהן ז"ל נלב"ע י"א בחשוון תשנ"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י בתה גב' **ברכה לנגה** ומשפחתה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **אשר יצחק לינדנר** ז"ל

ב"ר יוסף יהודה ז"ל נלב"ע י"ב חשוון תשמ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **שרה לנגה** ע"ה

ב"ר יעקב ז"ל נלב"ע י"א בחשוון תשמ"ו

תנצב"ה

הונצחה ע"י משפחות **לנגה ורוטנברג** שיחיו

"התחברתי והרגשתי את מתיקות התורה"

בדרך, בבית, בעבודה,

24 שעות

ביממה

מתחברים לשיעור
המרתק

להאזנה חייגו:

073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

אם מעוברת היא. ברם, אם ייבמה לאחר שלשה חודשים, אפילו קרבן חטאת אינם צריכים להביא מפני שברוב המקרים העובר ניכר לאחר שלשה חודשים ובכך שהם סמכו על הרוב כדי לקבוע כי אינה מעוברת, אפילו "שוגג" אינם מוגדרים, אלא אנוסים, לפי שנישאו על פי דין תורה, ולפיכך פטורים מקרבן.

נישאה והתברר שבעלה הקודם חי: והנה, להלן (פ/ב), במשנה נוספת, קיים דין סותר, לכאורה. המשנה קובעת, כי אשה שנישאה לאחר ששני עדים העידו כי בעלה הראשון מת, ולאחר מכן התברר כי שקר העידו - זקוקה להביא קרבן חטאת.

מה פשר ההבדל בין שני המקרים? הן התורה היא שהורחה לסמוך על "רוב" ולסמוך על עדים! כשם שהיבם והיבמה שנהגו על פי "רוב", מוגדרים 'אנוסים' הפטורים מקרבן, כך גם ראוי היה שהאשה שנישאה על פי עדים, תהא פטורה מקרבן!

הנודע ביהודה (שו"ת תניא י"ד סימן צ"ו) מציב קו מבדיל בין דין "רוב" לדין עדים, ובהיכלי הישיבות מחדדים את דבריו באופן הבא. חילוק זה מבסס הנודע ביהודה על יסוד כי קרבן מביא אדם שעקב טעות עבר על איסור [עיי"ש הוכחה ליסוד זה].

"רוב" - הנהגה, לא קביעת מציאות: בהורות תורתנו הקדושה לסמוך על "רוב", אין היא קובעת כי מפני שכך הרוב הרי שזו המציאות בכל המקרים, ובמקרה דנן, אין היא קובעת שהיבמה אינה מעוברת מפני שאצל רוב הנשים העובר ניכר לאחר שלשה חודשים. לא. דין "רוב" מורה, כי אף על פי שקיים גם מיעוט המנוגד לרוב, ויתכן ואפשר כי המקרה שלפנינו נמנה דווקא על המיעוט, בכל זאת גזרה חכמתו יתברך לנהוג על פי הרוב.

מעשה, בהתייבם, אינם עושים כן מתוך הכרעה כי היבמה אינה מעוברת, אלא מפני שדין "רוב" קובע שעליהם להתייבם. לאחר מכן, כשמתברר שהיבמה מעוברת, אין הדבר חושף טעות בהליך קבלת ההחלטה להתירה להתייבם. כבר מלכתחילה ידוע היה כי יש מיעוט, וידוע היה כי יתכן שהיא נמנית על המיעוט, ובכל זאת כך דינה. ברי, איפוא, כי אפילו שוגגים אינם, שהרי ההחלטה לא התקבלה בטעות. שונה הוא לחלוטין דין התורה לסמוך על עדים.

התורה מורה כי עדות של עדים כמוה כמציאות. כאילו ברור וידוע לכולם שכך המצב. כלומר, אין כאן הכרעה במקרה של ספק, אלא לאור חשיפת המציאות על פי העדים, מתברר שאין כל ספק. זוהי הגדרת דין עדות.

מעשה, כשאשת איש נישאת לאור עדות כי מת בעלה, הרי היא נישאת מפני שהכל יודעים בוודאות שמת בעלה. לאחר מכן, כשמתברר שהוא חי וקיים, מתגלית לפנינו ידיעה שהיתה עלומה בעת קבלת ההחלטה ולאורה ברור לכל שיסוד היתרה להנשא היה בטעות. על טעות מביאים קרבן.

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר
בכל יום משנה אחת
הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!
חייג עכשיו:
1-700-500-151

או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

